

Inleiding

De opera *Die Zauberflöte* is misschien wel de beroemdste opera die ooit gecomponeerd is. Het gaat om een samenwerkingsproject van Emanuel Schikaneder, die het libretto verzorgde, en Wolfgang Amadé Mozart, die voor de muzikale invulling verantwoordelijk was. Het is niet alleen de ware Mozartkenner die door de muziek wordt meegesleept, want op een of andere manier doet de opera met iedereen wat. Neem bijvoorbeeld de aria's van de Koningin van de Nacht. Bijna iedereen herkent deze aria's, ook al kan niet iedereen ze bij *Die Zauberflöte* plaatsen.

Er zijn vele boeken geschreven over *Die Zauberflöte*. Naast de boeken die op de muzikale inhoud gericht zijn, zijn er ook boeken die zich bezighouden met mogelijke banden van de opera met de vrijmetselarij of met de alchemie.

Het was nooit eerder in mij opgekomen om aan deze boeken van de Mozart-experts iets toe te voegen. Zelfs op het moment dat ik in mijn boek *Apokatastasis* een nieuwe theorie uitwerkte over de wereldwijde ramp die onze aarde aan het einde van de laatste ijstijd heeft getroffen, had ik er nog geen idee van dat het verhaal van *Die Zauberflöte* iets te maken zou kunnen hebben met deze catastrofe.

Dat veranderde toen ik twee boeken van de Amerikaanse astrofysicus Paul Alex LaViolette in handen kreeg. In zijn boek *Earth under Fire* heeft hij het niet alleen over de gigantische catastrofe die onze aarde bijna 12800 jaar geleden teisterde, maar ook over de mogelijke veroorzaker ervan. Het superzware lichaam in het centrum van ons melkwegstelsel kan om de zoveel duizend jaar zo instabiel worden, dat het in een explosieve fase terecht komt. Er komen dan stralingsgolven vrij, die zich in alle richtingen met de snelheid van het licht verspreiden. Volgens LaViolette hebben deze zogenoemde supergolven de zon geactiveerd, waardoor enorme rampen werden veroorzaakt waarbij grote zoogdieren zoals de mammoet en de sabeltandtijger uitstierven en de ijstijdperiode uiteindelijk ten einde kwam. Een belangrijk bijverschijnsel van deze uitbarsting van het centrum van de Melkweg was een enorme gravitatiegolf die niet alleen een aantal sterren supernova liet gaan, maar ook, naar mijn idee, op aarde een verschuiving van de aardkorst veroorzaakte.

Paul LaViolette beschrijft in een ander boek, *Genesis of the Cosmos*, een nieuwe theorie over de voortdurende schepping van materie in ons universum. Hij noemt deze revolutionaire theorie *subquantumkinetica*. Dit scheppingsproces komt overal in het universum voor, maar gaat het snelste in de harten van de zwaarste objecten die wij kennen: de centra van de melkwegstelsels.

LaViolette kwam tot de sensationele ontdekking dat de Ouden, de wetenschappers uit de verre oudheid, dit proces gekend moeten hebben. Zij hebben deze kennis op slimme wijze aan ons overgeleverd, namelijk via symbolen. Wij vinden de aanwijzingen terug in allerlei scheppingsmythen en in de archetypen van de oorspronkelijke Tarot en de Dierenriem. LaViolette toont in zijn boek aan dat de beschaving die deze briljante codering heeft bedacht, beslist niet voor de onze moet hebben ondergedaan.

Pas nu zijn wij zover dat wij deze oude wetenschap weer uit de overgeleverde symbolen kunnen afleiden.

LaViolette ontdekte dat de eerste elf kaarten van de Grote Arcana van de Tarot het hele proces van de vorming van nieuwe materie in de juiste volgorde vertellen. Dit legt hij uitgebreid uit in zijn boek *Genesis of the Cosmos*. Bij het lezen van deze beschrijvingen herkende ik een tweetal thema's uit *Die Zauberflöte*, de beroemde opera van Wolfgang Amadé Mozart. Dat was voor mij aanleiding om de opera te onderzoeken. Tot mijn verrassing vond ik nog veel meer overeenkomsten. Uiteindelijk kwam ik tot de conclusie dat de opera LaViolette's proces van de voortdurende schepping van materie, zoals beschreven in de Tarot, nauwgezet volgt. De overeenkomsten zijn te groot en te veel om ze als toeval af te doen.

Eén ding leek echter niet te kloppen. Pas aan het einde van de opera krijgt Pamina, de vrouwelijke hoofdrolspeler, de overhand, wanneer zij Tamino door de beproevingen van vuur en water leidt, terwijl hij op de toverfluit speelt. Maar ik had begrepen dat het vrouwelijke element in de materie-creatietheorie veel eerder op de voorgrond zou moeten treden. Toen ik het boek *Genesis of the Cosmos* van Paul LaViolette daarom nog eens grondig herlas, kwam ik tot de ontdekking dat ik het woord *fluctuation* vertaald had in *beginnende golfbeweging*. Deze vertaling klopt niet. Een fluctuatie is eerder een verandering, een rimpeling. De concentraties van twee verschillende groepen etherons, X en Y, beginnen geleidelijk steeds meer van elkaar af te wijken. De golfbeweging komt pas veel later op gang. De opera had het volstrekt bij het juiste eind!

Deze terugkoppeling hielp mij om de scheppingstheorie van LaViolette beter te begrijpen. Daarnaast was dit voor mij een prachtig bewijs dat de opera gebaseerd moet zijn op de scheppingstheorie van een vergeten beschaving, die ook in de oude scheppingsmythen, in de Tarot en waarschijnlijk ook in de alchemie verborgen is.

In dit boek probeer ik te laten zien dat de opera banden heeft met de oude Egyptische initiaties en dus met de geheime kennis over de schepping, de heilige kennis die aan Hermes Trismegistos (zo werd Thoth, de Egyptische god van de wijsheid, de kennis en het schrift, in de hellenistische periode vanaf 332BC genoemd) wordt toegeschreven. Met een aantal voorbeelden wil ik illustreren dat de opera trouw de eerste elf kaarten van de Grote Arcana van de Tarot volgt, waarin de schepping van materie wordt uitgebeeld.

Hoofdstuk 2 - De geheime kennis van de oudheid

De kennis van de geheime Egyptische mysteriën werd bewaard door een kring van ingewijde priesters die zich wijdden aan het bestuderen van de kosmos.¹ Deze 'wetenschap van Thoth' werd in de vorm van raadsels, allegorieën en *symbolen* doorgegeven. De betekenis van de symbolen werd alleen onthuld aan de ingewijden.²

De Russische esoterische schrijver Pjotr Demjanowitsj Ouspensky (1878-1947) merkte op dat men bij het gebruik van symbolen vrij kan denken, maar dat dit bij het gebruik van woorden niet mogelijk is, omdat de betekenis van woorden meer gebonden is. Nadenken hoeft dan niet meer.

Bovendien zijn woorden vertaalde symbolen, maar een vertaling kan nooit helemaal juist zijn, waardoor de werkelijke betekenis kan ontsporen. Het is al lastig om een begrip onder woorden te brengen, maar deze woorden kunnen ook nog eens verkeerd begrepen worden.

Daarnaast kunnen betekenissen van woorden in de loop van de tijd veranderen.

Dus alleen met de hulp van symbolen is het mogelijk om de geheime mysteriën met de geest te doorgronden. Dat is misschien wel de reden dat stilte (dus *geen* woorden) zo belangrijk was bij de initiaties.³

De kennis die de wetenschappers in de oude tijden hadden opgedaan, mocht niet worden vergeten maar mocht ook niet in handen komen van de gewone mensen.⁴ Bestond er misschien gevaar van misbruik van de kennis, dezelfde reden waarom de tegenwoordige kernfysici niet in de krant zullen zetten hoe je een atoombom bouwt? In ieder geval werd een systeem bedacht waarbij een priesterklasse de kennis bewaarde. Deze geheime kennis werd voortdurend doorgegeven aan nieuwe, jonge priesters. Deze konden tot de priesterorde worden toegelaten. Zij moesten dan een serie beproevingen en initiaties ondergaan waarbij hun vastberadenheid, betrouwbaarheid, intelligentie en inzicht werden getoetst. Als een noviet bij een van de vele testen niet slaagde, dan was het pad van de geheime wetenschap onmiddellijk en definitief voor hem afgesloten.^{5,6}

Slechts enkelen slaagden erin om alle initiaties en beproevingen te doorstaan. Zij werden dan waardig geacht om in de geheime kennis te worden ingewijd en deze te mogen bewaren.⁷

De priesterklasse was dus niet meer dan een ingenieuze dekmantel voor een verborgen wetenschap.

Dat gold ook voor het veelgodendom. Tijdens de initiaties leerde men dat al deze populaire goden slechts opzettelijk geschapen illusies waren die de gewone mensen konden begrijpen en waarmee zij een band konden voelen.^{8,9} De gewone man kon doorgaans nauwelijks lezen en was vrijwel onwetend over mystieke zaken. Hij was absoluut niet in staat om iets van de mysteriën te begrijpen. Dit werd het uitdrukkelijke terrein van de priesters, de koningen en enkele uitverkoren ingewijden.

Op een standbeeld van farao Amenhotep III (1388-1351BC) in Karnak vinden we de volgende tekst: *“Ik word ingewijd in het godenboek. Ik heb de transfiguraties van Thoth gezien en werd voorzien van hun geheimen.”* Deze tekst geeft aan dat de farao tot de kring van ingewijden moet hebben behoord.¹⁰ Deze mening werd gedeeld door de Engelse filosoof Ralph Cudworth (1617-1688),¹¹ in navolging van Horapollo (5^e eeuw), Ploutarchos (46-120) en Clemens van Alexandrië (150-215).¹²

Op de momenten dat het Egyptische rijk niet stabiel was, waren de priesters extra voorzichtig met het toelaten van novieten en het laten ondergaan van de initiaties. Zij wilden zo voorkomen dat de kennis in verkeerde handen zou vallen.¹³ Dit gebeurde bij voorbeeld rond 2200 voor Christus, bij het einde van het Oude Koninkrijk. Er kwamen toen 200 woelige jaren. Pas bij de opkomst van het Midden-Koninkrijk in Thebe keerden de stabiliteit en de rust terug.

De positie van de christelijke Kerk

Van de kennis van de oude mysteriën is nu vrijwel niets meer over. Het christendom heeft een bedenkelijke rol gespeeld bij het uiteindelijke verdwijnen van deze oude kennis.

In tegenstelling tot alle andere wereldreligies, die gebaseerd waren op diep spiritueel inzicht dat zich vanuit de eigen cultuur had ontwikkeld, had de christelijke leer een wankele basis. Zij was slechts gebaseerd op de getuigenissen van de twaalf apostelen. Het Paulinische christendom was daarom erg kwetsbaar voor de waarheid.¹⁴

De nadruk van de christelijke Kerk kwam daarom op de rituelen te liggen. Veel gebruiken van ‘heidense’ en paganistische religies, zoals feestdagen, rituelen en verhalen, werden met een christelijke tooi opgesierd.¹⁵ Zo werd het midwinterfeest omgedoopt tot kerstmis. Heidense tempels werden tot kerken omgebouwd, waarbij de gewoonte werd overgenomen dat deze tempels op het oosten georiënteerd waren, waar de zon, de vertegenwoordiger van God, opkwam.¹⁶ Aan de mensen werd verteld dat het paganisme eigenlijk niets anders was dan het christendom, maar dat het nu voor het eerst ‘goed’ aan de mensen werd uitgelegd.¹⁷ Volgens Augustinus, bisschop van Hippo (354-430), werd het ware geloof zoals het voorheen bestond, vanaf nu het christelijke geloof genoemd. Daarnaast stelde de kerkgeleerde Eusebius (± 263 – ± 339) vast dat wat nu het christelijke geloof genoemd wordt, al bekend was aan de Ouden.¹⁸

Zo werd het christelijke geloof herkenbaar voor de gewone man. Deze werd ook een worst voorgehouden als hij christen zou worden. Vrije burgers kregen een witte mantel en twintig goudstukken. Slaven verkregen hun vrijheid wanneer zij zich tot het christendom bekeerden.¹⁹

Kennis wordt verdacht gemaakt

De epicurische filosoof Celsus (eind 2^e eeuw) schreef over de christenen: "Zij herhalen voortdurend: *Onderzoek niet. Geloof slechts, en uw geloof zal u gezegend maken. Wijsheid is een slechte zaak in het leven; aan onwetendheid moet de voorkeur worden gegeven.*" ^{27,28}

In zijn repliek tegen Celsus schreef de kerkgeleerde Origenes (185-253/54): "Laat niemand die geleerd is, tot onze kringen toetreden." ^{29,30}, en: "Wij leren openlijk aan de mensen om zonder enig onderzoek onvoorwaardelijk te geloven." ^{31,32}

De kerkgeleerden waren het met de oude Egyptische priesters eens dat de ongeletterde, gewone mensen zich niet op hun gemak zouden voelen wanneer deze de mysterieën zelf zouden onderzoeken. Daarom leerden zij het volk om alles zonder nadenken te geloven. ^{33,34}

De kerkvaders hadden er geen probleem mee om openlijk voor deze misleiding uit te komen. Zo schreef de theoloog Gregorius van Nazianze (329-389), bisschop van Constantinopel, dat "enig vakjargon voldoende is om het volk te imponeren. Hoe minder zij het begrijpen, hoe meer zij het bewonderen." ^{35,36}

Ook Eusebius geeft aan dat hij eenzijdig verslag heeft gedaan, want hij heeft alles weggelaten wat het geheel zou kunnen beschadigen. ³⁷

Hoofdstuk 31 van boek 12 is getiteld: "In hoeverre het gepast is om bedrog als een middel in te zetten ten gunste van hen die misleid moeten worden." Hij sluit zijn werk af met de opmerking: "In mijn manuscript heb ik de nadruk gelegd op alles wat de glorie van God mag vergroten, en heb ik alle informatie achtergehouden die onze religie zou kunnen schaden." ^{38,39}

De Lutherse kerkhistoricus Johann Lorenz von Mosheim (1693-1755) constateerde dat men het in die tijd prijzenswaardig vond om te liegen en te bedriegen, teneinde de goede zaak van de waarheid en de godsvrucht te bevorderen. ^{40,41}

Uiteindelijk trachtten de kerkvaders alle bewijzen tegen hun geloof te vernietigen, wanneer zij die tegenkwamen. Met name de originele teksten, waarvan de inhoud in de christelijke gebruiken was opgenomen, moesten verdwijnen. Veel rituelen waren namelijk van heidense oorsprong, maar dat mocht niemand te weten komen. Zo werden de uit 15 boeken bestaande *Adversus Christianos* van Porphyrius (± 233-305), een omvangrijk pamflet tegen het christendom, en de werken van Hierocles en Celsus in de ban gedaan. ⁴²

In het begin werden de priesters van de oude leer redelijk met rust gelaten, totdat de Romeinse keizer Flavius Julius Valens (328-378) het orakel Palladius raadpleegde. Het orakel voorspelde dat Valens zou worden opgevolgd door iemand waarvan de naam met de letters 'Theod' zou beginnen. De reactie van Valens was hysterisch. Alle mogelijke concurrenten waarvan de naam met 'Theod' begon, werden systematisch uit de weg geruimd.

In nieuwe wetten werd bepaald dat alle filosofen, magiërs en voorspellers zonder vorm van proces moesten worden gedood.⁴³

De opvolger van Valens, Theodosius de Grote (346-395), verscherpte deze wetten zelfs.⁴⁴ Hij gaf bevel om de oude geschriften die strijdig met de christelijke leer waren, systematisch te verbranden, zodat de geest van de vrome christenen niet tot twijfel kon worden gebracht.⁴⁵ Iemand die naderhand toch nog zo'n geschrift in zijn bezit had en betrapt werd, werd zwaar gestraft.⁴⁶ Dit bevel werd gegeven in het jaar 391. In hetzelfde jaar werd het Serapeum in Alexandrië (Egypte) door hordes vrome christenen onder leiding van bisschop Theophilus († 412) in brand gestoken.⁴⁷ Daarbij ging vrijwel de gehele antieke bibliotheek van Alexandrië, bestaande uit minstens 300000 boeken met kennis over de oudheid, verloren.^{48,49} Johannes Chrysostomus (347-407), de patriarch van Constantinopel, schijnt daarop tevreden opgemerkt te hebben: *Elk spoor van de oude filosofie en alle oude literatuur van de wereld is van de aardbodem weggevaagd.*

De bibliotheek van Alexandrië

In de tijd dat Julius Caesar de Egyptische stad Alexandrië belegerde, brandde de oorspronkelijke bibliotheek van Alexandrië uit, waarbij 400000 folianten verloren gingen. De Romeinse veldheer Marcus Antonius gaf daarop de bibliotheek van Pergamon cadeau aan de Egyptische koningin Cleopatra.⁵⁰ Deze bibliotheek van 300000 boeken kwam terecht in het Serapeum, een tempel in Alexandrië gewijd aan de god Serapis.

Men zegt dat het restant van de bibliotheek van Alexandrië in 642 door de Arabische generaal 'Amr ibn al-'As (±592 – ±664) werd vernietigd, onder het motto: *staat de kennis in de koran, dan is zij overbodig; staat de kennis niet in de koran, dan is zij schadelijk.* Volgens de Duitse egyptoloog Erik Hornung (*1933) is het waarschijnlijker dat de fanatieke christenen in 391 niet alleen de 'heidense en dus schadelijke' boeken van het Serapeum hebben vernietigd, maar ook de boeken die nog over waren van de hoofdbibliotheek. Er zijn namelijk aanwijzingen dat de bibliotheek in de tijd van de historicus Orosius (±375 – ±420), die in 415 in Egypte was, niet meer bestond.⁵¹

Volgens de Amerikaanse schrijver Thomas William Doane (1852-1885) was deze radicale vernietiging nagenoeg de doodsteek voor het vrije denken in de christelijke wereld. Cyrillus (376-444), patriarch van Alexandrië, deed de rest door de vrouwelijke wiskundige en filosofe Hypatia (355-415) op wrede wijze te laten vermoorden. Zij werd namelijk door de haviken van de Kerk als gevaarlijk beschouwd vanwege haar kennis van de neoplatonische filosofie, die zij enthousiast uitdroeg.

De waarschuwing werd begrepen. Vrijheid van gedachte was niet meer toegestaan.⁵²

Het is bekend dat de vrijmetselarij niet gelukkig was met het verschijnen van *Die Zauberflöte*. Er zouden geheimen van de orde zijn geopenbaard. Dat kan geen kennis over inwijdingsriten zijn geweest, want we hebben al gezien dat deze eerder in verschillende boeken was beschreven. Het moet dan ook *iets anders* geweest zijn, waar men niet zo blij mee was.

Misschien kunnen we een aanwijzing vinden in een brief die Mozart in de nacht van zaterdag op zondag 8-9 oktober 1791, één week na de première van de opera, schreef aan zijn vrouw Constanze, die op dat moment in een kuuroord in Baden verbleef. De brief is gepubliceerd in de Wiener Zeitung van 1799, Anzeige 865.⁶

“... (iemand, waarschijnlijk Mozarts weduwe Constanze, heeft de namen van het betreffende echtpaar weggestreept) *hatten heute eine Loge, sie zeugte über alles recht sehr ihren Beifall, aber Er, der allerfeind, zeigte so sehr den Bayern, daß ich nicht bleiben konnte, oder ich hätte ihn einen Esel heißen müssen; – Unglückseligerweise war ich eben drinnen als der zweite Akt anfieng, folglich bei der feyerlichen Scene, er belachte alles; anfangs hatte ich Geduld ihn auf einige Reden aufmerksam machen zu wollen allein er belachte alles; – da wards mir nun zu viel – ich heiß ihn Papageno, und gehe fort – ich glaube aber nicht, daß es der Dalk verstanden hat, ich gieng also in eine andere Loge, worin sich Flamm mit seiner frau befand; da hatte ich alles Vergnügen, und da blieb ich bis zu Ende. – nun gieng ich auf das Theater bey der Arie des Papageno mit den Glocken Spiel, weil ich heute so einen Trieb fühlte es selbst zu spielen. – Da machte ich nun den Spaß, wo Schikaneder (die Papageno speelde) einmal eine Haltung hat, so machte ich ein arpeggio – der erschrak – schaute in die Scene und sah mich – als es das zweite mal kam machte ich es nicht – nun hielt er, und wollte gar nicht mehr weiter – ich errieth seine Gedanken, und machte wieder einen accord – dan schlug er auf das Glockenspiel und sagte 'halts Maul' – alles lachte dann – ich glaube, daß viele durch diesen Spaß das erstemahl erfuhren, daß er das Instrument nicht selbst schlägt. ...“*

De man in de loge bleef maar grappen maken over de gesproken tekst van de priestervergadering (die waarschijnlijk niet door Schikaneder maar door Giesecke is geschreven⁷). Waarom haalde Mozart niet eenvoudig zijn schouders op over al die domme opmerkingen en vroeg de man te wachten tot hij kon genieten van de volgende muzikale passage? Uiteindelijk gaat het Mozart te ver en maakt hij de grappenmaker uit voor Papageno, de burleske figuur die zich in de opera als een onwetende opstelt, slechts geïnteresseerd in eten, drinken en een leuk vrouwtje. Hij betwijfelt of de lolbroek de diepere betekenis van deze sneer begrijpt.

Vervolgens gaat Mozart zelf de aria van Papageno met het klokkenspel saboteren. Zijn vriend Schikaneder kan het wel waarderen.

Over Papageno mag je grappen maken, maar over de opera niet. Het is duidelijk dat het voor Mozart niet zomaar een opera is. De opera heeft een

- in het Engels: *man*
- in het Duits: *mann*
- in het Protoduits: *Mannz* = mens
- in het Egyptisch: *mn* = hart, slapend, voortdurend, dus iets wat eeuwig voortduurt, dus misschien de menselijke geest.
- *Manas* = de denkende.⁷ Dit kan wijzen op de mens die op weg is om zich spiritueel te ontwikkelen.
- De Indiase Manu is de overlevende van de zondvloed. Zijn nageslacht wordt Manu's ras genoemd. Manu is een ander woord voor mensheid.

De voorvoegsels **pa** en **ta** lijken te stammen uit het Egyptisch: **t** (ta) = aarde (of plaats)^{8,9} en **p(t)** (pa) is lucht of hemel.^{10,11} De extra 't' geeft aan dat het woord vrouwelijk is, net als in het Egyptische scheppingsverhaal, waar de god Shu zijn kinderen, de tweeling Geb en Nut, scheidt uit een innige omhelzing. De mannelijke Geb wordt dan de aarde en de vrouwelijke Nut de hemel. Zijn Tamino en Pamina, aarde en hemel, een verwijzing naar dit moment in het scheppingsverhaal?

Tamino is de zoekende mens. Hij tast in het duister. Hij heeft zijn pijlen verschoten op een enorme slang, die met hulp van de goden gedood wordt. Men verklaart dit vaak als het uitschakelen van de menselijke verleidingen, waarna Tamino klaar is om met zijn spirituele ontwikkeling te beginnen. Maar dit kan niet kloppen, want het was niet Tamino die de slang doodde, maar de Drie Dames.

Wanneer de combinatie Tamino/Pamina de initiaties ondergaat, wordt hier eigenlijk de combinatie mannelijk/vrouwelijk bedoeld, zoals verderop zal blijken.

Aan het eind van de opera, zodra Tamino en Pamina zijn ingewijd, komt voor hen de zon op. Zij worden verlicht. Ook dit kan een diepere betekenis hebben waarop nog zal worden ingegaan.

Papageno en Papagena

De mens wordt ook uitgebeeld door **Papageno** en **Papagena**. Ook deze namen kunnen we splitsen:

Pa / pagen / o

Pa / pagen / a

p3 (pah) betekent vliegen.^{12,13} Dat lijkt te passen bij deze vogelachtige mensen, hoewel zij niet kunnen vliegen.

Het tweede deel is het woord 'pagen', dat komt van het Latijnse woord *paganus*. Dit kan betekenen: van het land, plattelandbewoner, dorpeling. Het paganisme is een natuurreligie. Met Papageno wordt de natuurmens voorgesteld, die nogal dicht bij het dierlijke staat. Dat wordt in zijn uiterlijk uitgebeeld: is hij nu een vogel met echte veren of een mens met camouflageveren?

Papageno is er zelf duidelijk over:

“Wer ich bin? <Dumme Frage!> Ein Mensch, wie du.” (ZF 1-2)

Papageno heeft genoeg aan de eerste levensbehoeften en voortplanting. Dat geeft hij ook aan:

“Ich bin so ein Naturmensch, der sich mit Schlaf, Speise und Trank zufrieden gibt. Und wenn es ja sein könnte, daß ich mir einmal ein schönes Weibchen fange...” (ZF 2-3)

Papageno komt dan ook de zon niet tegen en wisselt geen woord met Sarastro, de hogepriester van de Tempel der Wijsheid.

Papageno laat zich leiden door het instinct. Het lijkt niet waarschijnlijk dat de naam Papageno afgeleid is van de papegaai, een vogel die iedereen napraat zonder te beseffen wat hij zegt. Het is duidelijk dat Papageno wel nadenkt, maar dat is pas nadat hij van zijn primaire reactie is bijgekomen. We zien een voorbeeld hiervan, wanneer Papageno en Monostatos elkaar voor het eerst tegenkomen. Beiden rennen verschrikt weg: *“Das ist – der Teu – fel si – cherlich!”* Korte tijd later keert Papageno terug:

“Bin ich nicht ein Narr, daß ich mich schrecken ließ? Es gibt ja schwarze Vögel in der Welt, warum dann nicht auch schwarze Menschen?” (ZF 1-14)

De eenheid Pamina/Tamino (spiritueel) en, op een lager niveau, Papageno/Papagena (aards), vormen een mix van het mannelijke en het vrouwelijke. Na hun huwelijken zijn zij niet meer bij de tempel betrokken.

Monostatos In deze naam herkennen we *mono status* = alleenstaand, egoïsme. Hij is de mens die zich door egoïsme laat leiden. Hij wil eigen verlangens vervullen zonder rekening te houden met de omgeving. Daarom is er ook geen vrouw voor hem.

We herkennen zijn natuur vooral in zijn contacten met Pamina, die hij tot drie keer toe probeert te overweldigen. Hij kent de oplossing voor alle problemen waar Pamina mee worstelt:

“Du hast also nur einen Weg, dich und deine Mutter zu retten: mich zu lieben.” (ZF 2-10)

Egoïsme kan echter alleen tot de duistere afgrond leiden, dus geen verlichting voor Monostatos.

De Koningin van de Nacht

De eerste indruk is dat de Koningin van de Nacht Hekate voorstelt, de Griekse godin van de nacht en de tovenarij.¹⁴ In *Die Zauberflöte* komen drie magische voorwerpen voor: het slot op de mond, de toverfluit en het magische klokkenspel. Deze magische voorwerpen komen alle van de Koningin. Volgens de Nederlandse theoloog Tjeu van den Berk (*1938) stellen de Drie Dames de drie Charites voor, de drie Gratiën.¹⁵

Papageno noemt de Koningin van de Nacht de *'sternflammende Königin'*. (ZF 1-2) Dit lijkt te verwijzen naar de vlammeende ster van de vrijmetselaars, een vijfpuntige ster, die weer doet denken aan Venus. De helderste planeet, Venus, en de helderste ster, Sirius, zijn allebei manifestaties van Isis. De Koningin is dan wel een duistere kant van Isis. Haar overleden man moet dan Osiris zijn.

De Koningin kan ook een verwijzing zijn naar een derde vurig object: het vurige Muspelheim van de Noordse Edda. Daarmee wordt waarschijnlijk het centrum van ons melkwegstelsel bedoeld.¹⁶ Daar kom ik later op terug.

Een tweede verwijzing naar Isis vinden we in een opmerking van Papageno over de Koningin:

"Welches Menschen Auge würde durch ihren schwarz durchwebten Schleier blicken können?" (ZF 1-2)

Volgens Ploutarchos (46-120 AD) en Proklos (412-485) heeft op de sokkel van het beeld van Isis in de tempel van de nu verdwenen en nog niet teruggevonden Egyptische plaats Sais de volgende tekst gestaan:

"Ik ben alles dat was, dat is, en dat zal zijn.

Er is geen sterveling die de sluier kan lichten die mij omhult.

Van mij stamt de zon af."^{17,18,19,20}

Interessant is, dat wij het centrum van ons melkwegstelsel niet kunnen zien omdat het verscholen is achter een donkere en dichte wolk kosmisch stof.

Sarastro

Iedereen neemt als vanzelfsprekend aan dat de naam **Sarastro** afgeleid is van Zarathustra of Zoroaster, de dualiteit hemel tegenover aarde, goed tegenover kwaad, licht tegenover donker. Punt. De naam is niet verder onderzocht.

Maar er zijn andere betekenissen die logischer lijken.

Het Egyptische woord **s3** (sah) betekent zoon, zelfs goddelijke zoon.²¹ Dan betekent **s3 r^c** (sah re) zoon van de kosmische Ra. Dit was een titel van de koningen van de 5^e dinastie van Egypte.²²

Het Egyptische woord **s3r** (sahr) betekent wijs handelen.²³ Het Egyptische woord **s^c3** (se.ah) betekent bewustzijn, waarnemen, weten, maar ook goddelijke wijsheid.²⁴

Een ander Egyptisch woord, **s33** (sa.ah), betekent wijze man, verstandige.

Sa betekent beschermen, bewaken.

Het woord **3st r^c** (āset re) betekent letterlijk troon van Ra. Het betekent ook een plaats van Ra. In het Egyptische Dendera is het zelfs de tempel van Ra.²⁵ Omdat Ra de zonnegod is, moet deze tempel dus de zonnetempel zijn.

Sar / ast / ro zal dus iets betekenen als behoeder van de zonnetempel, of wijsheid in de zonnetempel. Zijn tempel is de tempel van de wijsheid! Zou

het misschien mogelijk zijn dat het Perzische concept Zoroaster (in Codex II 19,10 van de Nag Hammadi-rollen wordt verwezen naar Zoroaster ²⁶) afgeleid is van deze benaming van de Egyptische behoeder van de wijsheid?

Die Zauberflöte geeft aan dat we de betekenis van Sarastro in deze richting moeten zoeken. Nadat Papageno Pamina ontdekt heeft en van Monostatos heeft bevrijd, vraagt Pamina:

“Wie hoch mag wohl die Sonne sein?”

Papageno schat:

“Bald gegen Mittag.”

Pamina:

“So haben wir keine Minute zu versäumen. – Um diese Zeit kommt Sarastro gewöhnlich von der Jagd zurück.” (ZF 1-14)

Op het moment dat de zon het hoogste aan de hemel staat is de macht van Ra het grootst en de macht van de onderwereld het kleinst. Daarom was dit het tijdstip van de eredienst voor de Allerhoogste.²⁷ Het is nu duidelijk waarom Sarastro op dit tijdstip naar de tempel komt.

Pamina raadt Papageno aan, dat hij niets dan de waarheid aan Sarastro moet vertellen als deze daarom vraagt.

Sarastro zegt tegen Monostatos: *“... weiß ich von deinem Herzen mehr ...” (ZF 1-18)*

en later

“Ich weiß nur allzuviel.” (ZF 2-11)

En tegen Pamina:

“Ich weiß alles.” (ZF 2-12)

Is deze betekenis misschien ook een verwijzing naar overgeleverde zeer geheime kennis in de hoogste initiaties van de zonnetempel?

Opvallend is dat we deze betekenissen van de namen Tamino, Pamina en Sarastro vinden in de betekenissen van de oude Egyptische hiërogliefen. In de tijd van Mozart was het nog onbekend wat er met deze vreemde teken-tjes op Egyptische muren en pilaren bedoeld was. Goedbedoelde pogingen van bijvoorbeeld de Jezuitische monnik Athanasius Kircher (1602-1680) hadden tot dan toe weinig opgeleverd. Pas in 1799, acht jaar na de première van *Die Zauberflöte*, werd de Steen van Rosetta gevonden, met daarop dezelfde tekst in het Grieks, in het demotisch schrift en in het oude Egyptische hiërogliefenschrift. Met behulp van deze Steen van Rosetta ontdekte de Fransman Jean-François Champollion (1790-1832) in 1822 de sleutel om de hiërogliefen te kunnen vertalen.

De betekenissen van de namen in *Die Zauberflöte* vormen dus een aanwij-zing dat de kennis van de hiërogliefen tot de kennis behoorde die in geheime kringen werd doorgegeven.